

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของชุมชนจันทวีในการจัดทำโครงการปุ๋ยคอกชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหาข้อจำกัดและเสนอแนะแนวทางดำเนินการในการจัดทำโครงการปุ๋ยคอกชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชนจันทวี

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยที่เน้นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาแบบจำแนกเพื่อให้ทราบถึงความพร้อมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลจันทวีในการจัดทำโครงการปุ๋ยคอกชุมชน ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัด และวิเคราะห์หาข้อสรุปโดยจัดหมวดหมู่ ข้อมูลแยกประเภทตามระดับความพร้อมในองค์ประกอบแต่ละด้าน รวม 5 ด้าน

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนจันทวีมีความพร้อมในการดำเนินโครงการปุ๋ยคอกชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำและหากแยกพิจารณาเป็นด้านต่างๆ พบว่ามีความพร้อมค่อนข้างสูง 1 ด้าน คือด้านเศรษฐกิจและชุมชน มีความพร้อมปานกลาง 1 ด้าน คือด้านกายภาพ และความพร้อมค่อนข้างต่ำมีอยู่ 3 ด้าน คือ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านตลาดและบริการ และ 3) ด้านการจัดการ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยพิจารณาความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เลี้ยงควาย กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มผู้มีโอกาสใช้ปุ๋ย กล่าวคือมีวัฒนธรรมการเลี้ยงควายโดยการแบ่งปันผลประโยชน์คนละครึ่ง ระหว่างผู้เลี้ยงควายและเจ้าของควาย ปุ๋ยคอกที่เกิดขึ้นประมาณปีละ 6,000 ตันเป็นผลพลอยได้ที่ทำรายได้ของผู้เลี้ยงควาย แต่เนื่องจากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาผลกระทบเรื่องการขาดแคลนแหล่งหญ้าที่เป็นอาหารของควายถูกผลกระทบจากระบาดของหอยเชอรี่ และขาดการชักนำด้านการตลาด ทั้งที่ความต้องการใช้ปุ๋ยคอกมีมาก และมีค่าใช้จ่ายมีต้นทุนและเทคโนโลยีต่ำ

2. ด้านกายภาพ มีความพร้อมระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากขนาดพื้นที่สาธารณะและความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณบึงหนองหล่มและบริเวณอื่นๆประกอบด้วย อีกทั้งการที่เทศบาลกำหนดเขตที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้กลุ่มผู้เลี้ยงควายได้สิทธิ์เลี้ยงควายเหมือนเดิมที่เคยทำมา และมีการพัฒนาทางเข้าออกปางควายให้สะดวกแก่การสัญจร การขนส่งปุ๋ยคอก รวมทั้งการขนส่งควาย

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยพิจารณาจากบริเวณหนองน้ำ มีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน เช่น การระบาดของหอยเชอร์รี่ทำลายแหล่งน้ำ การปรับปรุงพัฒนาถนนเพื่อการท่องเที่ยวทำให้น้ำท่วมแหล่งน้ำ การขยายพื้นที่ปลูกสวนส้มขนาดใหญ่จะสร้างมลภาวะทางด้านการใช้สารเคมีที่จะมีผลกระทบต่อควายได้ ทำให้ทั้งผู้เลี้ยงและเจ้าของควายไม่มั่นใจในการเลี้ยงและการลงทุนร่วมกันมีผลทำให้ปริมาณควายลดลง

4. ด้านการตลาดและบริการ มีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ในกลุ่มต่างๆ ดังนี้ การติดต่อซื้อขายปุ๋ยคอก เป็นการติดต่อระหว่างพ่อค้าและผู้เลี้ยงควาย ส่วนการซื้อขายควายเป็นการตกลงราคาระหว่างพ่อค้า ผู้เลี้ยงควายและเจ้าของควาย การจัดส่งปุ๋ยคอกไปยังสวนผลไม้มีพ่อค้าในหมู่บ้าน พ่อค้าคนกลางนอกตำบลเป็นผู้จัดส่งเอง ความต้องการและราคามีแนวโน้มสูงขึ้น

5. ด้านการจัดการ มีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยพิจารณาจากการเลี้ยงควายแบบธรรมชาติไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐ ทำให้ปริมาณควายมีแนวโน้มลดลงและอาจหมดไปในอนาคต ถ้าไม่มีความร่วมมือในการจัดการอย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น ผู้เลี้ยง เจ้าของควายและชุมชน

ดังนั้นความพร้อมในการดำเนินโครงการปุ๋ยคอกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลจันทวี ที่มีอยู่ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยภาพรวมแล้วจะต้องมีหน่วยงานระดับต่างๆเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงควายและการทำปุ๋ยคอกชุมชน ในระดับภาครัฐมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรมีการส่งเสริมการเลี้ยงควายอย่างเป็นระบบและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยคอกในการบำรุงรักษาดิน หน่วยงานระดับจังหวัดเชียงรายที่เกี่ยวข้อง เช่น ปศุสัตว์จังหวัดควรให้ความรู้และส่งเสริมในการบำรุงพันธุ์ แนะนำพันธุ์และการป้องกันรักษาโรค เกษตรจังหวัดควรแนะนำการทำเกษตรอินทรีย์ ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดและอำเภอควรร่วมกับเทศบาลตำบลจันทวี ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในกิจกรรม สถาบันการศึกษาท้องถิ่นควรช่วยส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรกรควรหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยกลุ่มต่างๆควรเข้ามาดำเนินการอย่างมีระบบและประสานงานกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้โครงการปุ๋ยคอกชุมชนมีความพร้อมและเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

The purpose of the study was twofold:

1. To find out the degree of readiness of Chanchawa Community in implementing the community manure project;
2. To point out the problems in operating the project and to recommend some way to implement it.

The qualitative data were used in the study the data were classified to reveal the readiness of the communities in Tambon Chanchawa Municipality in operating the community manure project and to group problems and constrains for analysis. The data were classified by the level of readiness in the five aspects.

It was found that as a whole, the Chanchawa Community was found to be ready to implement the community manure project at a rather low level. When individual aspects were considered separately, they were found to be ready in the economic and social aspect at a rather high level. The physical aspect was ready at a moderate level. The three aspects found to be ready at a rather low level were 1) natural resources and environment, 2) marketing and service, and 3) management the findings could be summarized as follows:

1. Economic and social aspect. The communities were ready in the economic and social aspect at a moderate to a rather high level. When the relationship in the buffalo-raising group, the local leader group and the group of people likely to use manure were considered. That is, there was a culture of sharing the profit half and half between buffalo-raisers and buffalo owners. The manure of 6,000 tons a year was a by-product that brought about income to buffalo-raisers. However, during the recent years, the problem of the lack of grass which fed buffaloes

arose because of the spread of Cherry snails and lack of markets, although the demand for manure was great and the production and technological costs were low.

2. Physical aspect . The physical aspect was moderately ready. Considering the size of public land and abundance of natural pasture near swamps and other areas. Also, the municipal office set the public land for buffalo-raisers as in the past. The entrance to buffalo ranchers was developed for transport convenience in delivering manures and buffaloes.

3. Natural resources and the environment. The natural resources and the environment were ready at a rather low level. The area around swamps was changed in several aspects. The spread of cherry snails destroyed the pasture. Road improvement for tourism cause flooding over the pasture. The expansion of orange orchards caused pollution because of the use of chemicals that affected buffaloes. As a result, buffalo-raisers and buffalo owners were not confident in raising buffaloes and had joint investment. This led to the decreased number of buffaloes.

4. Marketing and service. The readiness in marketing and service was found to be rather low. Merchants contacted buffalo-raisers to buy manure. In selling and buying buffaloes, the prices were agreed between merchants and buffalo raisers or buffalo owners. Merchants in the villages and the middleman outside the tambon themselves delivered manure to fruit orchards. The demand and price were inclined to be higher.

5. Management. The community people were ready to manage the community manure project at a rather low level. They raised buffaloes in a natural way and did not have any systematic management. They did not get promoted by local government agencies or the government. Because of this, the number of buffaloes was decreasing and buffaloes might become extinct in the future if there was no systematically close cooperation between local government agencies, buffaloes-raisers buffalo owners and communities.

In brief , the readiness of community people to implement the community manure project in the Tambon Chanchawa municipality was moderate or rather low. It was therefore necessary for different levels of government agencies to play an important role in promoting activities related to buffalo-raising and community manure production. The ministry of Agriculture and Cooperatives should promote systematic buffalo-raising and use of manure in enriching soil. Related agencies at provincial level in Chiangrai Province, such as the provincial livestock office should educate or train community people about breeding, new breeds and prevention of diseases. Provincial agricultural officers should give them advice on organic agriculture. The tourism Authority of Thailand (TAT) should promote eco-tourism. The provincial and district authorities should cooperate with the Tambon Chanchawa municipality in holding related activities. Local educational institutions should promote the study of village culture. Farmer groups should be engaged in integrated agriculture. They should work systematically and coordination with each other continuously so as to sustain the community manure project.